

אור מופלא

לרעות בנגים לאור תורת מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב ותלמידיו הק' זיע"א

שנה ג' | גליון קל"ז | פרשת בלק תשפ"ג

נראה אור

אמרות קודש ופנינים
קדים על פרשת השבוע

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי (כב, ב)

הענין מה שבלק חרד כל כך מפני בני ישראל עד ששלח אחרי בלעם, זה מרומז בהכתוב גופא, וירא בלק, מה ראה, את כל אשר עשה ישראל לאמרי, הוא לשון אמירה ודיבור, היינו מה שישראל עושים באמרי ודיבור פיהם בתורה ותפילה, ולכן יגר מואהב מפני העם, עם הוא לשון קרירות מלשון גחלים עוממות, היינו גם מאותם עבודת השי"י יראו ופחדו, וכמו שאמר אבא מררי זצוקלה"ה בשם הבעל שם טוב זצוקלה"ה שגם זה האיש המוטרד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששכוח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפילת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן התפילה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות האיק שפנה כל היום בהבלי העולם, והוא רץ לסמטא אחת מן הזד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עכ"ז גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבוב"ה, והאנחה שלו בוקעת רקיעים, ולכן יראו בלק ומואב גם מאנשים האלו כי רב כחם מאד.

(מגן אברהם)

ועתה לכה נא ארה לך (כב, ו)

ליווד שלא לפתח פה לשטן

זהר האדם במאד שלא יפתח פיו לשטן כי אפילו אם מדבר שלא בכונה ממשך הדבר על עצמו וכן בלק אמר ארה לך, פיו הכשילו שלבסוף קילל אותו. (שליה הק')

ויעמוד מלאך ה' במשעול הסרמים גדר מזה וגדר מזה וכו' ותחזק רגל בלעם אל הק"ר (כב, כד-כה)

לחכנע את כוחות הסט"א ע"י גדרים וסיגים

כדי ללחוץ את רגל בלעם, ה"ה כוחות הסטרא אחרא, אל הקיר, להשפילם ולהכניעם, העצה היא לעשות גדר מזה וגדר מזה. היינו שבעת שעוסק בתורה ובעבודה יעשה גדרים שלא יפול בפניות ובמחשבות רעות, ובעת שעוסק בעניני עולם הזה צריך לעשות גדר שלא יתעבה ויתגשם על ידם.

(הרה"ק היסוד העבודה מסלבים זיע"א)

נהג בך לקהתי (כ, כ)

עליו לעורר אתעוררת לדתא

דאיתא בגמרא (ברכות לג, ב) האומר על קן צפור יגיעו רחמין כו', ופירש רש"י שהגיעו רחמין על קן ציפור וגזרת לא תקח כו', כן חוס ורחם עלינו, משתקין אותו מפני שמשוה מדותיו של הקב"ה רחמים והן גזירת מלך על עבדיו. והקשה התוספות לפי זה מפני מה יסד הפייט כן כדכתיב צדקו אותו ואת בנו כל תשחטו מחשבותיך לרחמינו מפעלותיך לרוממו. ונראה, דאמרו חכמים כל המרחם על

הבריות מרחמין עליו מן השמים, ושוש הדבר הוא, דאיתא בזהר הקדוש באיתערותא דלתתא איתער עובדא דלעילא. נמצא כאשר האדם מרחם עצמו על הבריות הוא מעורר מדת הרחמנות ומרחמין עליו גם כן. וידוע הוא דחסדי ה' יתברך לא כלו והקב"ה תמיד משפיע עלינו חסדים ורחמים וטובות. ומה שאנו חסרים לפעמים מטובות ח"ו המניעה הוא מאתנו שאין אנו ראוים לקבל הטובות, אבל הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו יכול להפוך את לבנו וליתן לנו לב טהור וחזק ואמץ לעבדו באמת ונהיה אנו ראוין לקבל הטובות. וע"ז אנו מתפללין אתה ה' לא תכלא רחמין ממנו, פירוש שלא תהא המניעה ממנו. כי חסדך ואמתך תמיד יצורנו, שהקב"ה יוצר את האדם בכל עת ורגע כפי מאמר הגמרא כל הנשמה תהלה יה (תהלים קפ, ו) על כל נשימה ונשימה כו'. וא"כ אתה יכול לעשות אותו בריה חדשה וליתן לנו לב טהור כנ"ל. וידוע כשהקב"ה גוזר גזירה הצדיק יכול לבטלה. וזה פירוש הפסוק ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת כי כשהקב"ה הוכן בחסד כסאו ומעורר רחמיו וחסדיו על ישראל אז הוא יושב עליו באמת שאין הצדיק מבטלו אבל כשהוא להיפוך ח"ו אז הצדיק מבטלו וצריך הקב"ה לקום מכסא דין ולישב על כסא רחמים ונמצא לא היתה ישיבה באמת.

גזירה הצדיק יכול לבטלה. וזה פירוש הפסוק ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת כי כשהקב"ה הוכן בחסד כסאו ומעורר רחמיו וחסדיו על ישראל אז הוא יושב עליו באמת שאין הצדיק מבטלו אבל כשהוא להיפוך ח"ו אז הצדיק מבטלו וצריך הקב"ה לקום מכסא דין ולישב על כסא רחמים ונמצא לא היתה ישיבה באמת.

(קדושת לוי)

אל מוציאם ממצרים

הקב"ה מוציא את ישראל ממצרימה כל עת הוציאם בלשון עבר לא נאמר, אלא מוציאם. להודיעך, שבכל זמן שבני ישראל נתונים במצרים, במצוקה, הקודש ברוך הוא מוציאם.

(הרה"ק רבי מרדכי נחום מענדל מווארק זיע"א)

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו (כג, טז)

ישראל אע"פ שחטא אין הפנים רבוק בו

יתבאר על פי דבריהם ז"ל (רע"מ ח"ג רעה) שאמרו כי על ידי חטא האדם נרשם רושם כח הרע באבר שבו עשאו והיא בחינת הפגם המזכרת בדבריהם ז"ל, ופירוש און הוא כח הרע הנמשך

מהעבירה, על דרך אומרו (משל ל, ט) לא פעלתי און, וכתוב (תהלים קכד, ה) יולכים ה' את פועלי האון, ולזה אמר לא הביט און שהוא רושם המפעל הרע אינו אפילו ביעקב שהן המון העם שיתכנו בשם יעקב שכלם נשמרים מעשות רע, והגם שיטעו מדרך השכל אינו נקבע בנפשם האון שהוא חלק הרע, על דרך אומרו (שיר השירים ד, ז) כלך יפה ומום אין בך, פירוש שאין החטא עושה בו מום קבוע אלא כללוק העובר על ידי רחיצה והדחה, וכמו שרמזו ז"ל במה שאמר הכתוב שחורה אני ונאווה יעיין שם, ואמרו ולא ראה עמל בישראל פירוש אפילו פגם שצריך עמל להעבירו אינו באותם שנקראים ישראל שהם הצדיקים.

(אור החיים הקדוש, י"ד ט"ז תמח)

סימן לקרבת אלקים

מי שלא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, סימן הוא כי ה' אלקיו עמו.

אור חדש

אמרות קודש
מרועי החסידות בדורינו

אמרות קודש

מכ"ק אדמו"ר מסאדיגורדה שליט"א

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו (כג, טז) ופירש"י לא הביט, הקב"ה און שביעקב, שכשהן עוברין על דבריו אינו מדקדק אחריהם להתבונן באוניות שלהם ובעמלן שהן עוברים על דתו כו', ה' אלקיו עמו, אפילו מעסיגין וממרים לפניו אינו זז מתוכו.

ולכאורה קשה דהרי אמרו בגמרא (בבא קמא ג, א) 'כל האומר הקב"ה ותרן הוא כו"י ח"ו, וא"כ איך יתכן לומר 'שכשהן עוברין על דבריו אינו מדקדק אחריהם להתבונן באוניות שלהם ובעמלן שהן עוברים על דתו, וביותר יש להבין מהדברים נאמרו לא רק על אדם פרטי, אלא על כל כלי ישראל, ואיך יתכן לומר שהשי"ת אינו מדקדק בהם כשעוברים על דתו.

הנה ידועים דברי הרמב"ם שכתב לבאר איך אפשר לכפות על ישראל לגרש בגט מעושה, הרי גט בעל כרחו של הבעל אינו גט, וילמה לא בטל גט זה שהרי הוא אנוס בין ביד עכו"ם בין ביד ישראל, שאין אומרין אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחויב בו מן התורה לעשותו כו', אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה הוזהר עד שעשה דבר שחייב לעשותו כו', אין אן אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גירש לרצונו.

כי כל אחד מישראל רצונו האמיתי הוא לעשות הטוב, אלא שלפעמים אינו ניכר רצונו האמיתי, וכשכופין אותו מתברר ומתגלה מהו הרצון הפנימי האמיתי של כל אחד מישראל - לעשות את רצונו ה'.

וכפי שביארו בספרים דברי הרמב"ם שגם אם בחיצוניות נראה שאין בני ישראל עושים רצונו יתברך ח"ו, שבתוך תוכם ובפנימיותם של כלל ישראל יש בהם שאיפה נצחית הנובעת מהנקודה הפנימית שבלב לעשות את רצון השי"ת, אך לפעמים כדי לגלות ולעורר את הנקודה הפנימית הזאת צריך להגיד להנהיגה של יתחית למאורי, שע"י יתחית - ניכר וזורה אורם המאיר של בני ישראל.

והוא כדאיתא במדרש (בב"ר טו, כב) יורח את ריח בגדיו ויברכהו (בראשית כו, כז), כגון יוסף משיא כו', בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית, אמרו יכנס מהם ובהם תחלה, אמרין ליה עול ומה דאת מפיק דידך, נכנס והוציא מנורה של זהב, אמרו לו אין דרכו של הדייט להשתמש בזו, אלא עול זמן תנינות ומה דאת מפיק דידך ולא קבל עליו כו', אמר לא דיי שהכעסתי לאלקי פעם אחת אלא שאכעיסנו פעם שניה, מה עשו לו נתנו אותו בחמור של חרשים והיו ממסרים בו, יהיה מצווח ואומר ווי אוי שהכעסתי לבוראיי.

ולכאורה אינו מובן מה נשתנה שבתחילה המשך בעמור ב' אוי שהכעסתי לבוראיי.

הד"ק רבי אלעזר מריישא זע"א ט"ז תמוז תר"ע

המשך מעמוד א' הסכים להכנס להוציא את כלי המקדש ושוב חזר בו ולא הסכים גם לאחר שייטרו אותו ביסורים קשים, ולהאמור הביאור הוא שכשנתעוררה אצלו הנקודה הפנימית, וביותר לאחר שהכו וייטרו אותו, כי נתקיים בו 'יתית למאורי' שעיני היסורים נתעוררה אצלו הנקודה הפנימית שבלב עד שאמר 'ויוי אוי אוי שהכעסתי לבוראי'.

בדרך זה ביאר בבאר מים חיים מאמרם ז"ל (מגילה טו, א) 'אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין יורדין עד עפר, וכשהן עולין עולין עד לרקיע', דסיבת ירידתן עד עפר הוא מחמת אומות העולם הרוחקים בהם והבלי העולם הזה הגורמים לכלל ישראל שלא להתנהג כראוי, זה עצמו פועל שבשעה שהם עולים - כשעוזבים את מעשיהם החיצוניים ששרשם הוא באומות העולם והבלי העוה"ז ומתגלה הפנימיות, הרי מיד הם עולים ומתעלים מעלה מעלה כציפור המשתחררת מרשת שביה שפורחת מיד עד לרקיע.

כך כלל ישראל בשעה שמתגלה הנקודה הפנימית שבהם הרי הם נכספים ורוצים להתעלות ולעלות עד למדרגה הגבוהה ביותר שאפשר להשיג, כי רצונם האמיתי הוא להתעלות בעבודת השי"ת ולהיות דבקים בו יתברך, אלא שמפעם לפעם מתחזק בהם כח ה'יהיה' החיצוניות המונע מהם מלהתגלה כרצונם הפנימי.

להאמור ז"ל דזוהו ביאור הכתוב 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו', דמדוע לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, כי 'ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו', ד'אלוקיו' הוא שם של מדת הדין, וגם מ"ש 'ותרועת מלך בו' רומז להתנהגות במדת הדין, דלפי"ז י"ד דמאחר שהשי"ת מתנהג לפעמים עם כלל ישראל במדת הדין עי"ז מתגלה פנימיות הלב ורואים שבלל עת כלל ישראל הם 'עמו', וזהו 'ותרועת מלך - בו' דבנהגת מדת הדין מתגלה שתימדי השי"ת שוכן בתוך בני ישראל.

ולהאמור לא יקשה מאמרם ז"ל 'כל האומר הקב"ה ותרוך כ"י', דמה שפירשי' ה' אלוקיו עמו, אפילו מכעיסין וממרים לפניו אינו זז מתוכן, לפי המבואר המכוון הוא דאדרבה גם בשעה שמיסר השי"ת את בני ישראל הם דבקים בו יתברך, וזהו שאמר 'אינו זז מתוכן' כי בכל מצב ובכל עת בני ישראל דבקים בהשי"ת, ולכן ראוי שלא ידקדקו אחריהם ויתקיים בהם 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל', כי בכל מצב ובכל זמן הם דבקים בהשי"ת, ויהי 'אלוקיו עמו' - בזמן שמתנהג עמהם במדת הדין היה הם 'עמו', וגם בזמן של 'ותרועת מלך' הרי הוא 'בו' כי כלל ישראל דבקים בו ית"ש.

(רעוא דרעיון פרשת בלק תשפ"ב לפ"ק)

החסידים ואנשי מעשה קמו על חלומותיו ועל דבריו, וכינהו בשם אפיקורס, באותו שעה עבר שם הרה"ק משינאווא, ניגש הלה וסיפר להרה"ק שחסידי כינהו בשם אפיקורס על שאמר שאין לרבי רוח הקודש, והיה בטוח שהרבי יאמר שאין לו, אך הרה"ק משינאווא נענה ואמר: אם יש לי רוח"ק או אין לי רוח"ק אחת היא, אולם האומר היפך ממה שיהודים אומרים הוא אפיקורס.

כשסיפר הלה את כל המעשה לרבינו, חרה הדבר מאד לרבינו על אשר העיז לדבר בחוצפה גדולה כזו לפני הרה"ק משינאווא, והוכיח אותו על כך, ואמר לו 'עכשיו שמעת תשובה מבעל רוח הקודש'.

פעם בא אחד להתברך ומרבינו הורכין ראשו כדי שישים רבינו את ידו אלקי כנהוג, אבל רבינו אמר לו: הטה ראשך יותר, וציקי הלה לרבינו הורכין ראשו יותר, אבל רבינו לא הרף ממנו ואמר לו עוד הפעם תטהו עוד יותר... וכן אמר לו כמה פעמים, ואכן הטה הלא ראשו יותר יותר, אחי"כ אמר לו רבינו: אם ברצונך להתברך מבשר ודם אז מגיע לך שנתה ראשך עד לארץ...

היה לו לרבינו חסיד נאמן בעיר האלשיץ, והוא התעסק עם מטתו של רבינו מעיר ריישא עד מקום הקבורה בסאקאלוב, אחר כמה ימים נכנס החסיד לבית מדרשו של רבינו, וסיפר שרבינו בא אליו בחלום ואמר לו, אתה סובר שאתה נשאתני עד מקום קבורתי, **האור החיים הקודש** נשא אותי (יום פטירתו של רבינו הוא ידיר של האור החיים זקן זע"א).

זכותו יגן ערלינו ועד כל ישראל
(מקורות: באר החיים, דבש השדה, משנה למלך, צדיקי עולם, תולדות הרה"ק מריישא)

אורו של רבינו הרה"ק **רבי אלעזר מריישא זע"א** הפציע בשנת תקצ"ח לבאבו הרה"ק **רבי אלימלך מרודניק זע"א** בהרה"ק **רבי מנחם ישכר בער מפשעווארסק זע"א** בהרה"ק **רבי אלעזר מליזונסק זע"א** בהרה"ק **הרבי ר' אלימלך זע"א**. **בהיותו** נער צעיר נתייתם רבינו מאביו, ורבינו נתגדל אצל צדיקי דורו זע"א.

בהגיעו לפרקו נשא רבינו את הרבנית הצדקנית מרת **ברינדל ע"ה** בת הרה"ק **רבי דוד מקשאנוב זע"א**, בן הרה"ק **בעל הדברי חיים מצאנו זע"א**, ובזיווגו נשא את הרבנית מרת **חיה ע"ה** בת הרה"ק **רבי חיים יונה היילפרין זצ"ל** אב"ד ריישא. **לאחר** פטירת רבו הגדול חז"ר הדברי חיים זע"א בשנת תרל"ו, עבר רבינו לביקאסווק ונתקבל לכהן ברבנות שם, משם עבר לפשעווארסק, והיו המונים מתדפקים על דלתותיו להיושע בדבר ישועה ורחמים, עד אשר תקע אהלו בעיר ריישא. **בשנת** תרס"ב הדיפק רבינו את דברו תורתו בספר **משנה למלך ע"ה** ומועדים בעילום שם מטעם הכמוס עמו. **ויאסף** על עמי ביום ט"ו לחודש תמוז שנת תר"ע, ומנו"כ בסאקאלוב.

כשנסתלק אביו הקי היה רבינו נער כבן י"א שנים בערך, וקיבלו הרה"ק **רבי דוד מדינב זע"א** אל תוך ביתו. וכאשר בא אל ביתו פנה אליו הרה"ק מדינב ואמר הנך אורח חשוב אצלנו, תן תיקון. השיב הנער, אין לי מעות. אחפש אצלך, נענה הרה"ק מדינב. התייר הנער את בגדיו ויגלה את לבו ואמר, אדרבה חפשו אצלי, תוכלו למצא רק חטאים עוונות ופשעים. נתרשג ונתפלעל מצד הרה"ק מדינב לשמע דברים אלו ואמר בזה"ל: אה וואו גאר א שיין יגנד האט הרה"ק ר' אלימלך איבערגילאזט.

♦ הוא היה אומר ♦
בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות. בדרך צחות, פעמים אדם נצרך לישועה והולך אל הרופא, זה בורא רפואות, ואם אינו מועיל אז אומרים תהלים, זה נורא תהלות. ואם הישועה עוד לא באה אז עושים א מופת"ל, זה אדון הנפלאות.

לחקתין, אמור מיד, ואמר לו היהודי כל הנידון, ושאל אם יעשה ניתוח או לא, כי הדבר כסנה פן תמות. ענה רבינו: כן, תעשה הניתוח והיא תמות, ונתבהל האיש ואמר: רבי, רבי, ורבינו אומר לו: כבר אמרתי לך הכל. הלה פרץ בבכי, ונענה רבינו ואמר לו: כן, כפי ששמעת, יעשו הניתוח, והיא תמות. וכי מה אתה סבור, שתמות עתה, היא תתרפא בבריאות השלימות, ובעוד חמישים שנה תמות, וכי מה רצית, שתחיה לעולם?.

פעם נסע רבינו על הרכבת ביחד עם כמה צדיקי הדור, ונסע שם גם משכיל אחד, והתחיל להראות את

פנים אחת בהיות רבינו בצל קדשו של הרה"ק **מהר"ש מבעלזא זע"א** בהיותו ילד כבן עשר שנים, קפץ ביחד עם עוד ילדים בני גילו על אחד החלונות לראות בסמוך את פני קדשו של הרה"ק מבעלזא, ולפתע הרים הרה"ק מבעלזא את עיניו, ובראותו את הילדים על החלון נחרד וצעק 'פיקוח נפש', ציווה תיכף ומיד לכל הילדים לרדת מן החלון, וכן עשו וגם רבינו בתוכם. החווה הרה"ק מצא בעו על רבינו ואמר שיוכל להיטאר על החלון, ואמר בזה"ל: איך האב געזאגט קינדער און גיטש רביס.

כשהגיע רבינו לגיל מצוות השתוקק מאד שהרה"ק **בעל הדברי חיים זע"א** יניח לו תפילין בפעם הראשונה, אבל הרה"ק מצאנו שלחו להרה"ק **רבי דוד מדינב זע"א**, והוא בדקו קודם הנחת תפילין, ואמר עליו שהוא 'נקי מחטא' וכל ימיו היה רבינו אומר שהוא יודע האיך להניח תפילין לבחורים ביום הבר מצוה, על זה היה לו רבי טוב.

רבינו אמר לפרש על מה דאיתא בפרה אדומה, שהשטן ואומה"ע מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, היינו אחר השאלה על עצם קיום מצוה שהיא חוקה, מה המצוה הזאת והתשובה גזירה היא לפני, בא שאלה אחרת: מה טעם יש בה? הא חוקה היא איזה טעם טוב יש לכם בה ולשמחת מצוה זו מה זו עושה, והתשובה להם: אין לך רשות להרהר אחריה כי לא תשיגו בשום אופן שמחה זו.

פעם באה לפני רבינו אשה עשירה ואמרה לו שהשקיעה הרבה כסף בקניית חטים ולצערה הגיעה לשם עובדים וכל מאמציה לגרשם עלו בתוהו, ועיניה כלות והוכרתו לראות שכל כספה הולך לטמיון, נקב רבינו בכוסם כלפי שתתן לפדיון, אחי"כ אמר לה: עתה תקני לך חתול והוא יעזור לך יותר מעשר רביס.

רבינו אמר בדרך צחות עה"פ 'אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחרצת יודי זהב', ופירשי' שם שהוכיחם משה על כל העבירות שעשו במדבר, ועל זה המשך משה ואמר 'ידי הוב' דו געלט דו ביסט אין אלעס שולדיג (שרביי הכסף הוא הגורם של כל המכשולים).

פעם לפני חג הסוכות בא איש אחד שאשתו היתה ל"ע חולנית, והיתה צריכה לעבור ניתוח מסוכן מאד. רבינו עמד אז על סולם וסיכך הסוכה, ושאלו, מה הוא רוצה, האיש היה משער בנפשו ששאלה כזאת צריכין לדון בכובד ראש, ועי"כ אמר: אמתין עד שהרבי ירד למטה. אמר לו רבינו: למה תמתין עד שאסיים, תגיד לי עכשיו. אמר האיש: הלא רצונו לדבר דבר נחוץ מאד. ושוב אמר רבינו: נו, אמור. ענה הלה: הלא רבינו עוסק עתה בסיכון, אבל רבינו חזר ואמר: מה לך